

بسم الله الرحمن الرحيم

امامزاده خنور

(پژوهشی درباره‌ی امامزاده خنور و سادات روستای سرکوه مروان، شهرستان کوهدشت)

به محارث

علی ایوتوندی (ایوتوندی)

مرشنامه :	ایوتونندی، علی، ۱۳۶۶ -
عنوان و نام پدیدآور :	امامزاده ظنور (پژوهشی درباره‌ی امامزاده ظنور و سادات روستای سرکوه ضرون شهرستان کره‌دشت) / به نگارش علی ایوتونندی (ایتیونندی).
مشخصات نشر :	تهران: خلیلیان، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری :	۲۳۶ ص.
شابک :	۱۵۰۰۰۰ ریال : ۶۱-۰-۸۱۷۰-۹۶۴-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی :	فیا
موضوع :	ظنورین محمدحیات
موضوع :	تکیه‌گاه امامزاده ظنور (علیه السلام) (کره‌دشت)
موضوع :	امامزاده‌ها -- ایران -- سرکوه ضرون
موضوع :	سرکوه ضرون
رده بندی دیویی :	۷۶۷/۲۹۷
شابک :	۳۳۷۷۰۱۳
رده بندی کنگره :	۱۳۹۲ الف ۹ ظ ۵۳/۵ bp

انتشارات خلیلیان

کتاب: امامزاده ظنور

نویسنده: علی ایوتوندی (ایتیونندی)

چاپ: اول، ۱۳۹۲

شمارگان: ۵۰۰

لبنوگرافی: نگار

چاپ: پارس

صحافی: ولی عصر (عج)

قیمت: ۱۵۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۸۱۷۰-۶۱-۰

فهرست

مقدمه	۱
فصل ۱: شناختی اجمالی از منطقه ضرون	۸
۱-۱. شناختی اجمالی بر منطقه ضرون	۹
۱-۲. نسب سادات ضرونی	۹
۱-۳. زبان و گویش	۹
۱-۴. دین و مذہب	۱۰
۱-۵. قدمت تاریخی منطقه	۱۰
۱-۶. آب و هوای منطقه	۱۲
۱-۷. شغل مردم منطقه	۱۲
۱-۸. جامعه شناختی ساکنان منطقه	۱۲
۱-۹. ذکر نام بزرگانی از سادات ضرونی	۱۳
۱-۱۰. صیوبی های مادیان رود (حوضه شهر همدان)	۱۴
فصل ۲: ظنور کیست؟	۲۱
۲-۱. مقدمه	۲۱
۲-۲. ولادت ظنور	۲۲
۲-۳. زندگانی ظنور	۲۳
۲-۴. چرا ظنور را ضرون (ZARUN) می نامند	۲۴
۲-۵. مرگ ظنور	۲۶
۲-۶. آیا سادات ضرونی امروز بازمانده ی زروانی های زرتشتی نیستند؟	۲۷
۲-۷. آیا سادات ضرونی همان ذالنوری های صحنه ی کرمانشاه اند؟	۲۸
۲-۸. چرا لقبش قلندر است؟	۳۵
فصل ۳: تبار ظنور قلندر	۳۹
۳-۱. مقدمه	۳۹
۳-۲. شجره نامه	۴۱
۳-۳. تأییدیه ی آیت الله (قزوینی) (ره) و دیگر علمای قم	۵۱

۵۲	۴-۳. پدران ظنور
۵۳	۴-۳-۱. امام موسی کاظم (علیه السلام) و فرزندان ایشان
۵۴	۴-۳-۲. امامزاده محمد بن موسی کاظم (علیه السلام)
۵۷	فصل ۴: سیادت سادات ضرون
۵۷	۴-۱. مقدمه
۵۷	۴-۱-۱. ۱-۱. خانانان
۵۸	۴-۱-۲. ۲-۱. سیاد
۵۹	۴-۱-۳. ۳-۱. سیر تاریخی مهاجرت سادات به ایران
۶۱	۴-۱-۴. ۴-۱. اصل سادات
۶۱	۴-۱-۵. ۵-۱. شاخه های اصلی سادات در ایران
۶۲	۴-۱-۶. ۶-۱. جایگاه سادات ایرانی
۶۲	۴-۲. قدمت حضور سادات در منطقه ضرون
۶۸	۴-۳. بررسی شجره نامه ی سادات ضرون
۷۰	۴-۴. نسب نامه ی هر کدام از ۴ تیره سادات ضرون
۷۰	۴-۴-۱. ۱-۴. تیره عودال
۷۴	۴-۴-۲. ۲-۴. تیره سیاقفر
۷۵	۴-۴-۳. ۳-۴. تیره صفر
۷۶	۴-۴-۴. ۴-۴. تیره سی رحمت
۷۹	فصل ۵: آیا سادات ضرون اهل حق اند؟
۸۹	فصل ۶: چرا تکیه گاه ضرون برای سادات ضرون مقدس است؟
۹۴	فصل ۷: کراماتی که از ظنور نقل کرده اند
۱۰۹	فصل ۸: آداب و رسوم سادات ضرون
۱۰۹	۸-۱. مقدمه
۱۰۹	۸-۲. ۲-۸. باورها و اعتقادات خاص سادات
۱۱۱	۸-۳. ۳-۸. آداب و رسوم خاص سادات
۱۱۱	۸-۳-۱. ۱-۳-۸. مراسمات شادی
۱۱۲	۸-۳-۲. ۲-۳-۸. مراسم غم

فصل ۹: نگاهی مختصر به تاریخ منطقه ضرون پس از ظهور اسلام	۱۱۴
۱-۹. مقدمه	۱۱۴
۲-۹. دوران خلفای راشدین	۱۱۵
۳-۹. دوران خلفای اموی	۱۱۶
۴-۹. دوران خلفای عباسی	۱۱۶
۵-۹. دوران آل زیار و آل بویه	۱۱۹
۶-۹. حکومت آل حسنویه، بنی غبار	۱۲۰
۷-۹. بابکا، خورشیدی، مغولان، تیموریان	۱۲۱
۸-۹. آل صفویه	۱۲۵
۹-۹. دوران افشاریان و زندیان	۱۲۹
۱۰-۹. دوران قاجاریه	۱۳۲
۱۱-۹. دوران پهلوی	۱۴۱
۱۲-۹. جمهوری اسلامی	۱۴۵
پیوست ۱: عکس‌های تکیه‌گاه ظنور قلندر	۱۴۶
پیوست ۲: عکس‌های سنگ قبرهای ایستاده	۱۵۲
پیوست ۳: عکس تعدادی از سنگ قبرهای خوابیده	۱۵۷
پیوست ۴: عکسهایی از سادات ضرونی	۱۶۲
پیوست ۵: چند مصاحبه از معتقدان به ظنور	۱۷۱
مصاحبه‌ی اول	۱۷۱
مصاحبه‌ی دوم	۱۷۳
مصاحبه‌ی سوم	۱۷۴
مصاحبه‌ی چهارم	۱۷۶
مصاحبه‌ی پنجم	۱۸۰
پیوست ۶: تصویر قدیمی‌ترین شجره‌نامه (۱۱۳۱)	۱۸۳
پیوست ۷: شجره‌نامه‌ی سید صالح صالحی	۱۹۰

- پیوست ۸: شجره‌نامه‌ی سیدشرف ۱۹۲
- پیوست ۹: شجره‌نامه‌ای که ظنور را نوه‌ی امام دهم (علیه السلام) می‌داند. ۱۹۷
- پیوست ۱۰: تصویر تأییدیه‌ی سیادت آقای سیدرشید بزرگی ۲۰۰
- پیوست ۱۱: چند برگه از کتاب شرح معراج پیامبر نوشته‌ی سید سلیمان ۲۰۱
- پیوست ۱۲: برگه‌ی از کتاب نوشته شده توسط سیدشرف ۲۰۵
- پیوست ۱۳: تصاویری از تیرکل، کاخونات و کاسه ۲۰۶
- پیوست ۱۴: علم انساب در گذر تاریخ ۲۱۵
- منابع ۲۲۷
- کتاب‌ها ۲۲۷
- سایت‌ها و وبلاگ‌ها ۲۲۸

مقدمه

اماکن مذهبی همیشه به عنوان مرکزی برای گسترش دین، ایمان و اخلاق پاک در میان مردم بوده است. مردم برای رها شدن از مشکلات لاینحل خود پناه به مسجد و حسینیه بقعه‌ها، زیارت‌گاه‌ها و ... برده‌اند. برای رها شدن از جهل و نادانی رو به آنهاجا آورده‌اند.

متأسفانه امروزه توجه بسیار کمتری نسبت به اماکن مذهبی دارند، بیشتر از آنکه به مسجد بها بدهند به جاهای دیگر. با این حال بیشتر از آنکه مسجد بسازند، باشگاه می‌سازند. اکنون بسیاری از مسجدها را داریم که نیمه‌ساخته رها شده و به هیچ وجه به آنها توجهی نمی‌شود.

در طول سالیان دراز مردم همیشه جایی را به عنوان محل مسومه، کنیسه، مسجد، حسینیه و ... برگزیده و آن را محل برآورده شدن رها و آمرزش گناهان خویش و پوشیده شدن عیب‌ها و نقص‌های خویش دانسته‌اند و حتی برای حفظ آن از جان خویش گذشته‌اند.

مهمترین مکان مذهبی در فرهنگ اسلامی مسجد است، اعتبار و اهمیتی که اسلام به مسجد داده است به هیچ نهادی نداده و مسجد را خانه‌ای برای خدای لامکان معرفی کرده، خانه‌ای از آن خدا که برای مردم است.

و لذا می‌بینیم پس از هجرت پیامبر خدا به مدینه، اولین بنیادی که نهاده شد، مسجد بود، و رسول گرامی اسلام نخست در قبا و سپس در مدینه مسجدی را پایه‌گذاری کرد که کانونی برای انجام عبادات و مرکزی برای تجمع مسلمانان و پایگاهی برای تصمیم‌گیری‌های مهم باشد. داستان شورانگیز ساختن اولین مسجد در مدینه و اشتیاق مسلمانان برای انجام این کار و اینکه شخص پیامبر(ص) در ساختن مسجد فعالیت می‌کرد، در کتب تاریخ به طور مبسوط آمده و همچنین سرودهایی که مسلمانان در حال ساختن مسجد زمزمه می‌کردند. در قرآن درباره‌ی مسجد آمده است: «إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسَاجِدَ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ (همانا مساجد خدا را کسانی تعمیر می‌کنند که ایمان به خدا و روز قیامت داشته باشند)». و نیز «لَمَسْجِدٌ أُسُسَ عَلَى تَقْوَىٰ مِنْ أَوَّلِ يَوْمٍ أَحَقُّ أَنْ تَقُومَ فِيهِ (مسجدی که از نخستین روز بر اساس تقوی ساخته شد سزاوار است که در آن مقیم باشی)».

همچنین در روایات از عصر مومنین علیهم السلام سفارش‌های بسیاری درباره مسجد شده است که به چند نمونه به چند حدیث اکتفا می‌کنیم: «قال رسول الله (ص): كونوا في الدنيا ضيافا واتخذوا المساجد بيوتا (پیامبر خدا فرمود: در دنیا میهمان باشید و مساجد را خانه خود قرار دهید)». و همچنین «قال رسول الله (ص): بشر المشركين في المساجد في ظلم الليل بنور ساطع يوم القيمة (پیامبر خدا فرمود: به مشرکان در شب تاریکی‌های شب به مساجد می‌روند به روشنی که در روز قیامت می‌درخشد)».

به غیر از مسجد بقعه‌ها و بارگاه‌هایی که بر روی قبر ائمه اربعه ائمه مقدس ساخته می‌شود به عنوان اماکن مذهبی شناخته می‌شوند، به مثل بارگاه‌هایی که بر روی قبر پیامبران و امامان و امامزاده‌ها ساخته می‌شود. بعد از این مکان‌ها جاهایی که در آنجا پیامبر و یا امام و یا امامزاده‌ای معجزه و کرامتی نشان داده است، به عنوان مکانی مذهبی معرفی می‌شود. و نیز معمولاً قبر عالمان دینی و معلمین اخلاقی نیز به عنوان محلی مذهبی دیده می‌شود که

مردم به آنجاها رفته و مراد خود را از خدا طلب می‌کنند. در شهرهای بزرگ ایران دیده شده است که سفاخانه‌ای را به یاد تشنه‌بان صحرای کربلا ساخته و آنجا نیز به عنوان محل برآورده شدن آرزوها شناسانده می‌شود. و همچنین دیده می‌شود که خانه‌ی علمای بزرگ به عنوان محلی برای مراد گرفتن گفته می‌شود.

بنابراین می‌توان گفت که مردمان، هرجایی را که بویی از خدا بدهد به عنوان محلی برای رسیدن به آرزوهای خویش می‌دانند. و آن را مقدس شمرند و از آن تبرک می‌جویند و این ریشه در خداجویی و خداخواهی انسان دارد. انسان چون که خدا را می‌خواهد هرجایی که او را به خدا برساند و هر آن که به بویی از خدا بدهد دوست دارد و در حفظ آن می‌کوشد و برایش تقادیم است.

البته ناگفته نماند، اکنون به در روی زمین جاهایی هست که بوی خدا از آنجا می‌آید. جاهایی نیز هست که آنجا بوی شیطان می‌آید. ممکن است که ظاهر این مکانها آدمی را به خدا ببرد و بدهد و انسان چون ظاهر آنها را بخورد. بنابراین لازم است که انسان در هرجایی که قدم می‌گذارد با فکر و اندیشه وارد شود و با تعقل و خردورزی کاملاً بوی آنها بردارد. جاهایی مثل «کلیسای شیطانی»، «خانه‌هایی که به جای خدا در آن گناه رواج دارد.» و بسیاری از جاهای دیگر.

این کتاب پژوهشی درباره‌ی شخصی به نام «ظنور» است که به «زنور قلندر» است که با توجه به تحقیقی که در این باره انجام گرفت، «سنت» شخصی آن را به عنوان امامزاده‌ای معرفی کرده که نوه‌ی امام موسی بن جعفر (علیه السلام) است و برخی دیگر آن را به عنوان یکی از سران اهل حق می‌شناسانند. کسانی که او را به عنوان امامزاده معرفی می‌کنند شجره‌نامه‌ای حاضر می‌کنند که قدمت این شجره‌نامه به بیش از ۲۵۰ سال رسیده و به تأیید بسیاری از علما و مراجع تقلید از جمله «آیت‌الله حسین طباطبایی

بروجردی (ره)» رسیده است. بنابر این نظر، این شخص امامزاده محسوب می‌شود.

اما کسانی که او را به عنوان یکی از سران اهل حق معرفی می‌کنند، او را فرزند بطنی «خان اسمره» و نواده‌ی «سید رضا علوی» معرفی می‌کنند و زمان ظهور او را در دوره صفویان می‌گویند. اینکه حق با کدام طرف است، تا آنجا که توانسته‌ایم در این کتاب به این امر پرداخته‌ایم.

مانطور که گفتیم، کسانی بر این باورند که این شخص امامزاده بوده و دارای فرزند پسر بوده که از اعقاب او می‌توان «سادات ضرونی» شهرستان کوه‌دش را نام برد. ایشان همه از شیعیان دوازده امامی بوده و به هیچ وجه با فرقه‌ی اهل حق رابطه‌ای ندارند. البته در طول چند سال گذشته اهل حق‌هایی به این منطقه سفر کرده و به تبلیغ مرام خود پرداخته‌اند. اما چون با جواب سرد سادات روی بر سر اند از این محل رفته‌اند.

«ظنور قلندر» در این محل دارای تبری نیست و به گفته‌ی بسیاری قبر ایشان در کشور عراق و در شهر کرکوت موجود است.

مردم این منطقه محلی را به عنوان «کلیه ضرون (ظنور)» قبول دارند و بر روی آن بقعه‌ای بنا کرده‌اند. در وسط این بقعه سنگی وجود دارد که سادات باورشان بر این است که «ظنور» بر این سنگ تکیه زده و محل زندگی او هم همین‌جا بوده است. (البته به گفته‌ی بعضی از سادات^۱ این سنگ اکنون بر داشته شده است و هیچ سنگی در این محل وجود ندارد. چرا که بر محل آن یک صندوق بزرگ قرار داده‌اند، و معلوم نیست که سنگ در زیر آن قرار دارد یا که ندارد.) خلاصه آنکه این محل برای ایشان بسیار مقدس است و از آن تبرک می‌جویند و مراد خود را می‌طلبند. و جالب این‌جاست که بسیار کسانی از این محل به مراد خود رسیده‌اند. و نیز نباید

^۱ - گرینده این سخن آقای سید احمد موسوی می‌باشد.

فکر کرد که مردم این منطقه اعتقادی به این سنگ دارند، بلکه آن را فقط به عنوان یادگاری از جد خویش می‌دانند. و همانگونه که در آغاز سخن گفتیم این محل محلی است که برایشان بویی از خدا می‌دهد، بنابراین برای آن تقدس قائلند. و با توجه به شجره‌نامه‌ای که قدمت آن به بیش از ۲۵۰ سال می‌رسد معلوم می‌شود که این محل پیشتر، موقوفه بوده است. و با استفتایی که از برخی مراجع تقلید انجام گرفت، اگر این مکان موقوفه باشد، حق تصرف در آن جایز نخواهد بود و حتی حق تبدیل آن به مثلاً مسجد، حرم و ... وجود نخواهد داشت.

در این پژوهش با آنجایی که در توان داشته‌ایم سعی کرده‌ایم که به سؤالات و ابهامات بسیار در باره‌ی این محل و مردم این منطقه است. پاسخ دهیم. اما مطمئناً برای شناخت این محل و مردم آن بایستی یک تحقیق و پژوهش گروهی انجام گیرد و شناخت چنین مکانهایی باعث پیشرفت فرهنگی و نیز افزایش آگاهی مردم می‌شود. و می‌توان گفت که هدف از نوشتن این تحقیق، شناخت «ظنور» و نیز پژوهشی درخور در مورد سیادت سادات ضرون و نیز رفع شبهه‌ی اهل حق بودن ایشان می‌باشد. و پاسخ به پرسش‌هایی به مانند زیر:

۱. ظنور کیست؟
۲. سادات ضرون که‌اند؟
۳. از کجا آمده‌اند؟
۴. چگونه به این منطقه وارد شده‌اند؟
۵. از چه زمانی در این منطقه سکونت دارند؟
۶. آیا سادات ضرون اهل حق می‌باشند؟
۷. آیا ایشان سید واقعی هستند؟ و آیا شجره‌نامه دارند؟
۸. منظور ایشان از «تکیه‌گاه ضرون» چیست و چرا آن را مقدس می‌دانند؟
۹. آیا از «ضربین یا ضروین یا ظنور» معجزه و کرامتی دیده شده است؟

۱۰. ایشان چه اعتقادی به این سنگ دارند؟ و چرا؟

۱۱. و....

لازم به ذکر است که در این تحقیق از افرادی که از سر اخلاص مرا آگاهی‌ها و راهنمایی‌ها دادند تشکر و سپاس‌گزاری می‌کنم. از جمله:

۱. احمدرضا قبادی

۲. میرهوشنگ یحیایی

حسین کرم ایتیوندی

۴. رضا ایتیوندی

۵. سید ایتیوندی

۶. سید محمد سوری

۷. سید اکبر سوری (از اادات حسینی)

۸. سید بکشیر یحیی

۹. سید جعفر صالحی

۱۰. سید خاواص بزرگی

۱۱. سید عزیز عسگری

۱۲. سید عظیم عظیمی

۱۳. سید ولی کرم حیدری

۱۴. سید ولی یار یحیی زاده

۱۵. سید هدایت اسدیان

۱۶. سید یارعلی دهقانی

۱۷. سید یار احمد صالحی

۱۸. طیب طامری

۱۹. عالی داد ایتیوندی

۲۰. عالی کرم ایتیوندی

۲۱. لیلا ایوتوندی

۲۲. لیموطلا ایوتوندی

۲۳. محمد بساطی

۲۴. و ...

نکته‌ی لازم دیگر آنکه در این تحقیق هرجا از واژه‌های «زنور»، «ظنور»، «ضرون»، «زرون»، «زروین»، «ظرون»، «ضروین» استفاده شده است، منظور «ظنور بن محمد حیات» جد سادات ضرونی است.

ایشان که بار مطمئناً کامل و بی‌نقص نخواهند بود و حتماً کاستی‌ها و کمبودها دارد، بنابراین از همه‌ی خوانندگان پیشاپیش پوزش می‌طلبم و از آنها عذرخواهی می‌کنم که نظرات و پیشنهادها و انتقادهای خویش را به یکی از دو رایانامه‌ی زیر بفرستند که انشاءالله اگر این کتاب به چاپ بعدی رسید، از همه‌ی نظرات ایشان هم‌الآن استفاده بشود.

Gmail: ali.itivand@gmail.com

Email: ali_itivand@yahoo.com

با سپاس

علی ایتوندی

۱۳۹۱/۱۲/۱۰